

že se drží v ústraní a nejdou se svým učněním na světlo veřejnosti. Prohlašoval, že učení, které předkládají ve své konfesi, ve skutečnosti nedrží. Bratři odpovíděli na jeho veřejný projev kritikou kněžství husitského a bránili se. Napětí mezi nimi a jejich odchovancem se stupňovalo v nepřátelství, v případech konvertity tak časté a psychologicky pochopitelné.

Zatím nabyl Mitmánek v české církvi takové obliby a vlivu, že se stal kazatelem v týnském chrámě pražském a již r. 1541 členem konsistoře, kde předčil aktivitou administrátora Jana Mystopola. S ním a s panem Janem z Pernštejna pojal *plán na reformu v českém církevním životě*, a to tak, že by církev podobojí při zachování tradičních obyčejů, poněkud zmírňovaných, přijala určité věty z učení Lutherova a zjedнала si vlastního biskupa. Tak by si konečně řídila vlastní kněze a mohla by být řádně organizována. Do této církve měli být uvedeni i Bratři. Poněvadž šlo o jejich samostatnost, o niž měli být připraveni třeba i nátlakem, přijali zprávy o Mitmánekových plánech s velikou nevolí. Nejasné zůstává, mínili-li Mitmánek, že česká církev bude mít biskupa zcela samostatného nebo z Říma vysvěceného. V těchto letech, kdy šlo i v Říši o dohodu mezi katolíky a evangelíky [směřovaly sem náboženské rozhovory v Hagenau i v Řezně 1540–1541], je možné předpokládat možnost druhou; vždyť jsme viděli, že do té doby na římském svěcení lpěli i novoutrakvisté a že Bratřím vlastní řád kněžský zazlívali. Bratrské zprávy o plánech skupiny kolem Mitmánka však naznačují, že chtěla prosadit volbu biskupa na Římu nezávislého. V tom případě by Mitmánkovi náležela zásluha na plánu skutečně pozoruhodném a Bratřím bylo by obtížněji zásadně mu odporovat. A jako byl viněn Augusta, že při svých plánech myslí na to, aby byl biskupem české pokrokové církve vytvořené za vedení Jednoty, tak nyní šla řeč, že na biskupský úřad pomýšlí Mitmánek. Nelze však o něm mluvit snadno jako o kariéristovi a upírat mu věcnou snahu o vyvedení husitské církve z její tehdejší nehotovosti.

Mitmánek s Mystopolem přikročili za podpory Jana z Pernštejna k *vážnému pokusu* o realizaci svého plánu na sjezdu kněží a na následujícím zemském sněmu pražském r. 1543. Ale uká-

zalo se, že čeští kněží jsou reformačním učněním ještě málo proniknutí [neprošel na př. návrh, aby bylo zamínuto ctění svatých] a návrh na volbu českého biskupa byl doplněn v ten smysl, aby o svolení k volbě byl požádán král a aby tomuto biskupu vyjednal papežské potvrzení. Bratři měli být vyzváni ke slyšení, aby se srovnali se stranou podobojí.

Král sledoval pozorně jednání a zakročil velmi určitě proti všem usnesením s odkazem na platnost kompaktát. Mystopol s Mitmánkem se nicméně snažili setrvat na započaté cestě a Mitmánek za dalšího jednání prohlásil králi do očí, že není jeho věcí, aby se vkládal do věcí církevních, máje dosti práce se správou věcí světských. Odpor Mystopolův zlomil král tím, že mu zakázal kázat a Mitmánka vypověděl ze svých zemí. Páni se ho nezastali. Zastrášený Mystopol se od té doby stal povolným nástrojem v králově ruce. Mitmánek se pokusil koncem r. 1543 o návrat do Čech, byl však v Praze prozrazen a vsazen do žaláře, z něhož stěží vyvázl po půl roce. Uchýlil se do Polska a vyhnanecem zůstal až do smrti, která ho stihla mezi lety 1553 a 1564.

Mitmánek byl jediný významný a statečný kněz strany podobojí, jenž se ve své době odvážil v širší koncepci o radikální reformu české církve. A právě on vzešel z Jednoty bratrské. I když se od ní odloučil, hájil v jednání s králem bratrskou zásadu o svobodě církve vůči moci královské. Stejně jen vlivem bratrským můžeme vysvětlit, že se podobná slova v týchž letech před králem ozývala i z úst snášelivých katolických pánů na ochranu Jednoty i novoutrakvistů. Obraz doktora Mitmánka je v bratrských pramenech zatemněn hořkou nevůlí a historik těch let, B. Jan Černý, neprojevil ani bratrskou účast, ani obzvláštní prozíravost, když si nezdar Mitmánekův a jeho strany pochvaloval jako pád nepřátel Bohu libé Jednoty, která se proti vůli protivníků smí těšit z „pokojíčku a oddechutíčka“. Vždyť byl-li Ferdinand neústupný k plánům na pokrok v církvi podobojí, čím určitěji setrvá ve svém odporu k Jednotě? B. Černý bude moci o tom uvažovat již po pěti letech, jda za bratrskými vyhnanci týmž Polskem, do něhož prchl Mitmánek.